

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	15
Od Autora.....	19

Część I POJĘCIE PRAWA KONSTYTUCYJNEGO

Rozdział 1

Pojęcie i przedmiot prawa konstytucyjnego	23
1. Prawo konstytucyjne jako gałąź prawa	23
1.1. Rozwój prawa konstytucyjnego.....	25
1.2. Przedmiot prawa konstytucyjnego	27
2. Prawo konstytucyjne jako nauka prawa	28

Część II CZĘŚĆ OGÓLNA PRAWA KONSTYTUCYJNEGO

Rozdział 1

Konstytucja jako akt prawny.....	31
1. Geneza	31
2. Pojęcie.....	33
3. Forma	36
3.1. Nazwa.....	36
3.2. Sposób uchwalenia	37
3.3. Budowa.....	39
3.4. Wstęp do Konstytucji RP	40
3.5. Systematyka ogólna.....	41
3.6. Systematyka szczegółowa	42
4. Zmiana	42
5. Treść.....	46
6. Nadrzędność	47
6.1. Zasada konstytucjonalizmu.....	48
6.2. Domniemanie konstytucyjności prawa	49

7. Funkcje.....	51
8. Tożsamość.....	53
9. Konstytucjonalizm.....	54
9.1. Konstytucjonalizm liberalny.....	55
9.2. Konstytucjonalizm nieliberalny.....	56
9.3. Konstytucjonalizm ery cyfrowej.....	57

Rozdział 2

Obowiązywanie konstytucji.....	59
1. Obowiązywanie.....	59
2. Stosowanie.....	60
2.1. Stosowanie bezpośrednie.....	61
2.2. Stosowanie horyzontalne.....	63
3. Przestrzeganie.....	66
4. Wykładania.....	67
4.1. Normy konstytucji.....	67
4.2. Koncepcje i metody wykładni.....	69
5. Kontrola konstytucyjności prawa.....	71
5.1. Pojęcie.....	71
5.2. Rodzaje kontroli.....	73
5.3. Czuwanie nad przestrzeganiem konstytucji.....	75

Rozdział 3

Konstytucyjne zasady prawa.....	77
1. Pojęcie zasad.....	77
2. Struktura zasad.....	81
3. Kolizja zasad.....	83
4. Wartości konstytucyjne.....	85

Rozdział 4

Wybrane konstytucyjne zasady prawa.....	89
1. Republikańska forma państwa.....	89
2. Dobro wspólne.....	90
3. Pomocniczość.....	92
4. Demokratyczne państwo prawne.....	94
5. Suwerenność narodu.....	96
5.1. Zasada suwerenności narodu w klasycznym prawie konstytucyjnym ...	97
5.2. Czy i komu podlega suweren?.....	99
5.3. Zasada suwerenności narodu w Konstytucji RP.....	100
5.4. Suwerenność narodu a integracja europejska.....	101
6. Reprezentacja polityczna.....	106

7. Podział i równowaga władzy.....	108
8. Rządy parlamentarne.....	111

Rozdział 5

Podstawy praw człowieka.....	115
1. Koncepcje praw człowieka	115
2. Podstawowe pojęcia.....	117
3. Zasady ogólne praw człowieka w Konstytucji RP	120
3.1. Godność człowieka.....	121
3.1.1. Godność jako wartość konstytucyjna	121
3.1.2. Godność jako prawo podmiotowe	123
3.1.3. Relacje między godnością a prawami człowieka.....	123
3.2. Wolność człowieka.....	124
3.3. Równość wobec prawa.....	127
3.3.1. Równość wobec prawa a sprawiedliwość społeczna.....	129
4. Systematyka praw człowieka w Konstytucji RP	130
4.1. Wolności i prawa osobiste	130
4.2. Wolności i prawa polityczne	132
4.3. Wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne	132
5. Ograniczenia w korzystaniu z praw człowieka i obywatela	134
5.1. Zasada proporcjonalności	134
5.2. Zakaz nadmiernej ingerencji	137
5.3. Ograniczenia praw człowieka w stanach nadzwyczajnych	137
6. Środki ochrony praw człowieka	137
6.1. Odpowiedzialność odszkodowawcza organu władzy publicznej.....	139
6.2. Prawo do sądu.....	140
6.3. Skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.....	142
7. Obowiązki jednostki.....	143

Rozdział 6

Źródła prawa.....	145
1. Znaczenie źródeł prawa	145
2. Źródła prawa w znaczeniu formalnym	146
3. Zmiany w zakresie źródeł prawa wprowadzone przez Konstytucję RP.....	148
4. Wieloskładnikowość systemu źródeł prawa.....	151
5. Akty prawne powszechnie obowiązujące	152
5.1. Konstytucja	153
5.2. Ustawa i rozporządzenie wykonawcze	154
5.2.1. Ustawa	154
5.2.2. Rozporządzenie wykonawcze	158
6. Prawo miejscowe.....	159
7. Akty prawne wewnątrznie obowiązujące	160

7.1. Pojęcie	160
7.2. Zarządzenia.....	161
7.3. Uchwały	162

Część III

CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA PRAWA KONSTYTUCYJNEGO

Rozdział 1

Prawo wyborcze	167
1. Pojęcie prawa wyborczego.....	167
1.1. Kodeks wyborczy i jego zmiany	168
2. Zasady prawa wyborczego.....	171
2.1. Zasada wolnych wyborów	172
2.2. Zasada powszechności prawa wyborczego.....	173
2.3. Zasada bezpośredniości prawa wyborczego.....	177
2.3.1. Głosowanie przez pełnomocnika	178
2.3.2. Głosowanie korespondencyjne	180
2.4. Zasada równości prawa wyborczego	182
2.5. Zasada proporcjonalności wyborów.....	185
2.6. Zasada wyborów większościowych	187
2.7. Zasada tajności głosowania.....	188
3. Organizacja i przebieg wyborów	190
3.1. Zarządzanie wyborów	190
3.2. Tworzenie okręgów wyborczych i obwodów głosowania	191
3.3. Organy wyborcze.....	192
3.3.1. Organy stałe.....	193
3.3.2. Organy doraźne.....	196
3.4. Zgłaszanie kandydatów	197
3.5. Prowadzenie kampanii wyborczej.....	200
3.6. Zasady głosowania	202
3.7. Ustalanie wyników głosowania i wyników wyborów.....	203
3.8. Stwierdzanie ważności wyborów	204
3.9. Uzupełnianie składu Sejmu i Senatu	206

Rozdział 2

Referenda i obywatelska inicjatywa ustawodawcza.....	209
1. Rodzaje referendum	209
1.1. Referendum w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa.....	210
1.2. Referendum w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację umowy międzynarodowej	213
1.3. Referendum w sprawie zatwierdzenia zmian Konstytucji RP.....	214
2. Obywatelska inicjatywa ustawodawcza.....	216

Rozdział 3

Parlament	219
1. Struktura parlamentu	219
1.1. Dwuizbowość	219
1.2. Zgromadzenie Narodowe	220
2. Organy Sejmu i Senatu	221
2.1. Marszałek	221
2.2. Prezydium Sejmu	224
2.3. Konwent Seniorów	225
2.4. Komisje	226
2.5. Sekretarze	228
3. Zasady funkcjonowania parlamentu	228
3.1. Zasada autonomii parlamentu	228
3.2. Kadencja parlamentu	231
3.3. Zasada ciągłości prac parlamentu	233
3.4. Zasada dyskontynuacji prac parlamentu	234
3.5. Uchwalanie ustaw większością głosów	236
4. Status prawny posłów i senatorów	236
4.1. Mandat przedstawicielski	236
4.2. Konstytucyjna regulacja mandatu posła	237
4.3. Prawa i obowiązki posłów i senatorów	240
4.4. Immunitety parlamentarne	244
4.4.1. Immunitet materialny	244
4.4.2. Immunitet formalny	246
4.4.3. Nietykalność osobista	248
4.5. Tworzenie klubów i kół	250
5. Funkcje parlamentu	251
5.1. Pojęcie funkcji parlamentu	251
5.2. Funkcje Sejmu i Senatu po wejściu Polski do Unii Europejskiej	252
5.3. Funkcja ustawodawcza Sejmu	254
5.3.1. Procedury ustawodawcze	254
5.3.2. Etapy procedury ustawodawczej	255
5.3.3. Prawo inicjatywy ustawodawczej	256
5.3.4. Praca nad projektem ustawy	258
5.3.5. Udział Senatu w procesie ustawodawczym	264
5.3.6. Podpisanie ustawy przez Prezydenta RP	266
5.3.7. Ogłoszenie ustawy	268
5.3.8. Szczególne procedury ustawodawcze	269
5.4. Funkcja kontrolna Sejmu	272
5.4.1. Środki kontroli przysługujące posłom	272
5.4.2. Środki kontroli przysługujące komisjom	274
5.4.3. Sejmowa komisja śledcza	275

5.4.4. Środki kontroli przysługujące Sejmowi.....	279
5.4.5. Kontrola wykonania ustawy budżetowej	281
5.5. Funkcja kreacyjna parlamentu.....	281

Rozdział 4

Prezydent RP	287
1. Kształtowanie się instytucji	287
2. Zasady wyboru Prezydenta RP.....	289
3. Pozycja Prezydenta RP.....	293
4. Kompetencje Prezydenta RP.....	298
5. Kontrasygna i prerogatywy.....	302
5.1. Kontrasygna	302
5.2. Kontrasygna w Konstytucji RP	302
5.3. Prerogatywy	305
6. Odpowiedzialność Prezydenta RP	309

Rozdział 5

Rada Ministrów i administracja rządowa	311
1. Pozycja Rady Ministrów.....	311
2. Powoływanie Rady Ministrów	312
3. Odpowiedzialność Rady Ministrów i jej członków	316
4. Skład Rady Ministrów	318
4.1. Podstawy konstytucyjne.....	318
4.2. Prezes Rady Ministrów.....	319
4.3. Ministrowie	320
4.4. Inni członkowie Rady Ministrów	322
5. Zadania i kompetencje Rady Ministrów	323
6. Administracja rządowa.....	324
6.1. Kształt administracji rządowej.....	324
6.2. Ustrój prokuratury	325

Rozdział 6

Samorząd terytorialny.....	327
1. Podstawy konstytucyjne.....	327
2. Konstrukcja prawna jednostek samorządu terytorialnego	328
2.1. Gmina.....	328
2.2. Powiat.....	329
2.3. Województwo.....	330
3. Zadania jednostek samorządu terytorialnego	330
4. Nadzór nad działalnością samorządu terytorialnego	332

Rozdział 7

Władza sądownicza	335
1. Pojęcie władzy sądowniczej.....	335
2. Pojęcie wymiaru sprawiedliwości	336
3. Zasady ustroju i działania wymiaru sprawiedliwości.....	337
3.1. Jednolitość sądów	337
3.2. Niezależność sądów i niezawisłość sędziów	338
3.2.1. Niezależność sądów	338
3.2.2. Niezawisłość sędziów	338
3.3. Powoływanie sędziów	343
3.4. Nadzór judykacyjny Sądu Najwyższego	344
3.5. Udział obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości	345
3.6. Dwuinstancyjność postępowania sądowego	345
4. Sądowa kontrola działalności administracji publicznej	346
5. Prawo do obrony.....	346
6. Ustrój sądów	347
6.1. Sąd Najwyższy.....	347
6.2. Sądy powszechne	348
6.3. Sądy szczególne.....	349
7. Krajowa Rada Sądownictwa.....	351
7.1. Pozycja.....	351
7.2. Skład	352
7.3. Kompetencje.....	354

Rozdział 8

Trybunał Konstytucyjny	357
1. Pozycja Trybunału Konstytucyjnego	357
1.1. Skład	359
1.2. Organizacja wewnętrzna	364
2. Formy kontroli	366
3. Przedmiot kontroli	371
3.1. Akty prawne powszechnie obowiązujące	371
3.2. Akty prawne wewnętrznie obowiązujące	375
4. Kompetencje.....	376
4.1. Kontrola na wniosek	376
4.2. Pytanie prawne	377
4.3. Skarga konstytucyjna.....	378
4.3.1. Przesłanki materialne	379
4.3.2. Przesłanki formalne	380
4.3.3. Badanie skargi i orzekanie na podstawie skargi	382
4.4. Inne kompetencje TK	383
4.4.1. Cele lub działalność partii politycznych	383

4.4.2. Spory kompetencyjne.....	385
4.4.3. Przeszkoda w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta RP	387
4.4.4. Sygnalizacje	387
5. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.....	388
5.1. Podział orzeczeń.....	388
5.2. Wyroki	390
5.3. Postanowienia	393
5.4. Skutki orzeczeń.....	394
 Rozdział 9	
Trybunał Stanu.....	399
1. Geneza.....	399
2. Delikt konstytucyjny.....	400
3. Zakres odpowiedzialności konstytucyjnej	404
4. Procedura ponoszenia odpowiedzialności konstytucyjnej	406
5. Trybunał Stanu	407
5.1. Skład i pozycja.....	407
5.2. Postępowanie przed Trybunałem Stanu	409
 Rozdział 10	
Organy kontroli państwowej i ochrony prawa.....	413
1. Najwyższa Izba Kontroli.....	413
1.1. Właściwość kontrolna i kryteria kontroli.....	416
2. Rzecznik Praw Obywatelskich i Rzecznik Praw Dziecka.....	417
2.1. Utworzenie urzędu i jego pozycja.....	417
2.2. Powoływanie Rzecznika Praw Obywatelskich	419
2.3. Formy działania Rzecznika Praw Obywatelskich	421
3. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji.....	423
3.1. Utworzenie KRRiT.....	423
3.2. Skład KRRiT	424
3.3. Zadania KRRiT.....	425
 Rozdział 11	
Finanse publiczne	427
1. Podstawy finansów publicznych.....	427
2. Ustawa budżetowa.....	428
3. Narodowy Bank Polski	429
 Rozdział 12	
Stany nadzwyczajne.....	433
1. Podstawy konstytucyjne.....	433
2. Zasady wprowadzania stanów nadzwyczajnych.....	434

3. Rodzaje stanów nadzwyczajnych	436
3.1. Stan wojenny	436
3.2. Stan wyjątkowy.....	437
3.3. Stan klęski żywiołowej.....	438
4. Prawa człowieka w stanach nadzwyczajnych	440
Wykaz wykorzystanej literatury.....	441
Skorowidz	447